

Konkurs przedmiotowy z języka polskiego dla uczniów szkół podstawowych 13 stycznia 2026 r. – zawody II stopnia

Informacje dla uczniów i uczennic

- W teście znajdziecie zadania różnego typu. W zadaniu z czterema odpowiedziami wybierzcie tylko jedną z nich. W innych zdecydujcie o prawdziwości zdań. Zaznaczcie w dowolny, ale czytelny sposób każdą wybraną odpowiedź.
- Rozwiązania pozostałych zadań zapiszcie starannie w wyznaczonych miejscach.
- Czas pracy z testem wynosi 90 minut.

Tekst I

Czym jest fotografia? Fotografia (z gr. *phos* – światło, *graphein* – pisać/rysować) to *rysowanie światłem* poprzez rejestrowanie obrazu na światłoczułym materiale (kliszy, matrycy) za pomocą układu optycznego (aparatu) w celu utrwalenia obrazu (zdjęcia). Obejmuje zarówno aspekty techniczne (obsługę sprzętu, optykę), jak i artystyczne (kompozycję, światło, kolor, kształt, przestrzeń). Każdy, kto chociaż trochę interesuje się sztuką fotografii, powinien wiedzieć, jak wyglądały jej początki, a są one naprawdę fascynujące.

Na przełomie X i XI wieku odkryto, że przez wyciętą w ciemnej komorze dziurę przechodzi strumień światła, który rzuca odwrócony obraz na przeciwległą ścianę. Tak powstała ciemnia optyczna, czyli camera obscura. Był to pierwszy przyrząd pozwalający na uzyskanie rzeczywistego obrazu. Największym wyzwaniem okazało się to, w jaki sposób go utrwalić. Przełomowym wydarzeniem w tej kwestii było umieszczenie przez francuskiego fizyka J. N. Niépce’a warstwy asfaltu syryjskiego, światłoczułej i kwasoodpornej substancji będącej mieszkanką węglowodorów i związków organicznych, na idealnie wypolerowanej płytce cynowej, wystawionej następnie na działanie słońca. Po pokryciu jej warstwą farby i odcisnięciu na papierze powstał prototyp współczesnej fotografii, czyli odbitka. W 1827 roku wykonano pierwsze czarno-białe zdjęcie. Samo naświetlanie cynowej płytki trwało ponad osiem godzin, a jakość fotografii pozostawiała wiele do życzenia. 7 stycznia 1839 roku zaprezentowano szerszej publiczności wynalazek zwany dagerotypem od nazwiska jego twórcy – J. L. Daguerre’a. Działanie urządzenia polegało na zastosowaniu metalowej płytki zanurzonej w roztworze soli, w wyniku czego uzyskano fotografię. Niestety, zdjęcie można było wywołać tylko w jednym egzemplarzu, ale i tak wzbudziło powszechne uznanie. Co ciekawe, metoda wywoływania zdjęć oparta na takim schemacie stosowana jest także współcześnie w niektórych aparatach typu polaroid. Systematycznie prowadzono prace nad utrwalaniem obrazu. Dopiero negatyw* wynaleziony przez angielskiego naukowca W. L. Talbota umożliwił wykonywanie wielu kopii zdjęć. Ogromny wpływ na dalszy rozwój fotografii miało opracowanie metody polegającej na wykorzystaniu specjalnego papieru, który pokrywały światłoczułe warstwy. W 1861 roku wykonano pierwszą kolorową fotografię dzięki wykorzystaniu zielonych, czerwonych i niebieskich filtrów optycznych.

Ogólnie rodzaje fotografii można umownie podzielić ze względu na tematykę, np. portretową czy krajobrazową, na styl, np. artystyczną czy dokumentalną. Kolejny wyróżnik to technologia. Wtedy wskazuje się fotografię tradycyjną, cyfrową czy dronową.

Warto podkreślić, że współcześnie aparat fotograficzny to podstawowe wyposażenie każdego nowoczesnego telefonu komórkowego. Dzięki niemu utrwalanie w kadrze wyjątkowych chwil stało się powszechne.

Oprac. na pdst.: <https://fotoget.pl/historia-fotografii-w-pigulce>

* negatyw – odwrotność oryginału, np. barwy jasne są ciemne.

1. Oceń prawdziwość podanych stwierdzeń odnoszących się do Tekstu I. (0-2)

1.	Ciemnia optyczna nie umożliwiała utrwalania rzeczywistych obrazów.	P	F
2.	Aby uzyskać pierwsze zdjęcia, asfalt syryjski umieszczony na gładkiej płytce zanurzano w roztworze soli.	P	F
3.	Dzięki dagerotypowi można było wywołać wiele egzemplarzy zdjęć.	P	F

2. Wybierz poprawne dokończenie zdania. (0-1)

W Tekście I nie znajdziesz informacji o

- A. rodzajach aparatów fotograficznych.
- B. rodzajach fotografii.
- C. osiągnięciach kolejnych wynalazców.
- D. zasadach działania wynalazków.

3. Dokończ zdanie. Zacytuj właściwy fragment. (0-1)

Z Tekstu I wynika, że słowo *fotografia* metaforycznie oznacza

.....

4. Który z wyrazów nie jest imiesłowem? (0-1)

- A. zrobionego
- B. wypolerowanej
- C. polegającą
- D. zawdzięczano

5. W wyrazie *światłoczułe* występuje zjawisko fonetyczne zwane (0-1)

- A. upodobnieniem postępowym ubezdźwięczniającym.
- B. upodobnieniem wstecznym udźwięczniającym.
- C. utratą dźwięczności na końcu wyrazu.
- D. uproszczeniem grupy spółgłosek.

6. Poniższe wypowiedzenie:

(0-1)

Samo naświetlanie cynowej płytki trwało ponad osiem godzin, a jakość fotografii pozostawiała wiele do życzenia

jest

A. zdaniem pojedynczym.

B. zdaniem złożonym podrzędnie.

C. zdaniem złożonym współrzędnie.

D. równoważnikiem zdania.

7. Wypisz podmiot z zacytowanego fragmentu zdania.

(0-1)

Zdecydowanie przełomowym wydarzeniem w tej kwestii okazało się umieszczenie przez francuskiego fizyka J. N. Niépce'a warstwy asfaltu syryjskiego (...)

.....

8. Napisz, zgodnie z którą szczegółową zasadą ortograficzną został zapisany poniższy wyraz.

(0-1)

wyposażenie

.....

Tekst II

Józef Baran, *Fotografia szkolna*

Gdzie okiem sięgnąć czas i czas
jesteśmy czasu milionerami

śmierć nie oceniła jeszcze skrzydłem
tła fotografii
rozzucamy czas
pełnymi garściami

w kieszeni brzęczy kluczy pęk
do stu nieznanym bram

życie świeci nam prosto w twarz
baśnią z tysiąca i jednej nocy
jest jeszcze świat
i wszystko
dosłownie wszystko
może się zdarzyć

9. Zacytuj fragment potwierdzający, że bohaterami wiersza są młodzi ludzie. Uzasadnij swój wybór. (0-2)

.....

.....

.....

.....

10. Wyjaśnij znaczenie słów: *Gdzie okiem sięgnąć*. (0-1)

.....

11. Wypisz z wiersza dwa epitety. (0-2)

..... ,

12. Wyjaśnij sens zacytowanych przerośń. (0-2)

– *w kieszeni brzeczy kluczy pęk do stu nieznaných bram*

.....

.....

– *rozrzućamy czas pełnymi garściami*

.....

.....

13. Wyjaśnij, jak rozumiesz słowa francuskiego reżysera i scenarzysty filmowego, Roberta Bressona. (0-1)

Nagle dostrzegłem, ale dopiero na fotografii, że wszystko wokół jest fascynujące.

.....

.....

.....

14. Napisz ogłoszenie o spotkaniu dla osób zainteresowanych udziałem w przygotowaniu wystawy pt. *Fotografia dawniej i dziś*. Zachęć do przyjscia. Twoje argumenty powinny nawiązywać do tematyki spotkania. (0-3)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15. Napisz opowiadanie z opisem przeżyć wewnętrznych pt. *Tajemnica starej fotografii*. Uwzględnij co najmniej 8 spośród następujących elementów urozmaicających fabułę: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. (0-20)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible]

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.